

**Delphine
de Vigan**

**Deti,
náš poklad**

ODEON

Delphine de Vigan

Deti, náš poklad

Delphine de Vigan

Deti, náš poklad

Preložila Andrea Černáková

ODEON

Delphine de Vigan
LES ENFANTS SONT ROIS

Copyright © Éditions Gallimard, Paris, 2021
Translation © 2023 by Andrea Černáková
Jacket design © 2023 by Nikola Janíčková
Slovak edition © 2023 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-8795-2

INÝ SVET

Mali sme príležitosť zmeniť svet,
a my sme dali prednosť telešopingu.

STEPHEN KING: *O písaní*

ŠPECIÁLNA JEDNOTKA KRIMINÁLNEJ POLÍCIE – 2019

NEZVESTNÁ MALOLETÁ KIMMY DIOREOVÁ

Vec:

Prepis a vyhodnotenie posledných príbehov, ktoré na Instagrame uverejnila Mélanie Clauxová (manželka Bruna Diorea).

STORY 1

Dátum a čas zverejnenia: 10. novembra o 16.35 h

Dĺžka: 65 sekúnd

Video je zhotovené v obchode s obuvou.

Mélanin hlas: „Zlatička moje, akurát sme dorazili do Run-Shopu a ideme Kimmy kúpiť tenisky! Áno, žabka moja, už potrebuješ nové tenisky, tie staré ťa už tlačia, však? *(Kamera na mobile sa obráti k dievčatku, ktorému chvíľu trvá, kým neisto prítaká.)* Takže tu sú tri páry, ktoré si Kimmy vybrala z tridsiatich dvoch modelov. *(Záber na zoradené tenisky.)* Ukážem vám ich zblízka: jedny zlaté Nike Air z novej kolekcie, jedny adidas s tromi pásikmi a jedny neznačkové tenisky s červe-

nou výstužou na päte... Musíme niečo vybrať a vy veľmi dobre viete, ako sa Kimmy nerada rozhoduje. Takže, zlatička moje, spoliehame sa na vás!”

Na displeji sa objaví minianketa s farebným pozadím.

„Má si Kimmy kúpiť:

A – Nike Air

B – Adidas

C – neznámkové tenisky za dobrú cenu.“

Mélanie otočí mobil k sebe a dodá: „Zlatička moje, ešte šťastie, že vás máme a že vyberiete za nás!”

Pred osemnástimi rokmi

5. júla 2001, v deň finálovej epizódy *Vyvolených*, sedela Mélanie Clauxová ako zvyčajne na svojom mieste pred televíznou obrazovkou spolu s rodičmi a so sestrou Sandrou. Od dvadsiateho šiesteho apríla, keď sa začala vysielat' táto reality šou, rodina Clauxovcov nepremeškala ani jeden štvrtkový prenos uvádzaný v hlavnom vysielacom čase.

Po sedemdesiatich dňoch strávených za múrmi v uzavretom priestore – v prefabrikátovej vile s umelou záhradou a so skutočným kurníkom – sa pár minút pred návratom do normálneho života štyria poslední vyvolení nachádzali vo veľkej obývačke, mladíci sa tlačili vedľa seba na pohovke a dievčatá sedeli v kreslách. Moderátor, ktorého kariéra vďaka tomuto programu razom nabrala závratné a zároveň nečakané obrátky, nadšene pripomenul, že sa blíži rozhodujúca a toľko očakávaná chvíľa: „Budem odpočítavať od desať, a keď zaznie nula, budete vonku!“ Posledný raz sa spýtal, či je publikum pripravené sa k nemu pridať, potom začal rátať, „desať, deväť, osem, sedem, šesť, päť“ a komparzisti sa k nemu poslušne pripojili. Vyvolení sa aj s kufríkmi ponáhľali k východu, „štyri, tri, dva, jeden... nula!“ Dvere sa otvorili, akoby ich odchýlil prievan, a ozval sa búrlivý potlesk.

To sa už moderátor snažil z plného hrdla prekričať masu ľudí vonku a huriavk nedočkavého publika, ktoré už hodinu čakalo v štúdiu. „Sú vonku! Prichádzajú! Po sedemdesiatich dňoch sa na svetlo sveta vracajú Laure, Loana, Christophe a Jean-Édouard!“ Pri tejto príležitosti dokonca rozvinuli červený koberec, a keď po ňom štyria vyvolení kráčali, viackrát sa na obrazovke objavil široký záber na ohňostroj vybuchujúci zo strechy budovy, v ktorej prežili niekoľko dlhých týždňov.

Boli vonku, áno, vonku, kde sa to nejakým zvláštnym spôsobom stále podobalo na ono vnútri. Za zábránami sa tlačila horda ľudí vo vytržení, fotografi sa snažili priblížiť, cudzí ľudia od nich drankali autogramy, novinári naťahovali mikrofóny. Niektorí v dave mávali transparentmi a ceduľami s ich menami, iní si ich nakrúcali malými kamerami (mobilné telefóny boli v tom čase len jednoduché prístroje, ktoré slúžili akurát na telefonovanie).

Čo im sľubovali, stalo sa skutočnosťou. Prešlo niekoľko týždňov a oni boli slávnici.

Pod dohľadom ochrankárov kráčali k svojim fanúšikom a moderátor priebežne opisoval ich príchod, „už sú len niekoľko metrov od štúdia, pozor, už kráčajú po schodoch“, nadbytočné komentovanie záberov však nijako nenarúšalo dramatické napätie, práve naopak, dodávalo im celkom nový, dych vyrážajúci rozmer (tento výstup sa bude vo všetkých možných obmenách opakovať ešte v ďalších desaťročiach). Krik zosilnel a oni prešli cez čierny záves. Keď vošli do štúdia, kde na nich čakali rodiny a deväť vyvolení, ktorí z vlastnej vôle odstúpili alebo vypadli v predchádzajúcich kolách, napätie sa ešte

o čosi vystupňovalo. V rozvášnenej atmosfére a narastajúcom zmätku začal dav skandovať jedno meno: „Loana! Loana!“

Tak ako celá verejnosť, aj Clauxovci verili, že vyhrá. Mélanie jednoducho pripadala nádherná (obdivovala jej umelé prsia, ploché brucho, opálenú pokožku), jej o dva roky staršiu sestru Sandru zasa dojímal, aká je osamelá a záдумčivá (Loanu totiž ostatní vyvolení najprv odvrhli, najmä pre to, ako sa obliekala, a keďže sa zjavne nezarádila, tak sa klebetilo a šuškalo predovšetkým o nej). Pani Clauxová síce mrzelo vyradenie jej mladučkej favoritky, sympatickej a veselej Julie, no aj ju chytilo za srdce, čo sa o Loane dočítala v bulvárnych časopisoch – mala ťažké detstvo a jej dcérka vyrastala u pestúnov. Čo sa týka hlavy rodiny, Richard mal od začiatku oči iba pre túto krásnu blondínu. Celú noc a niekedy aj na druhý deň ho prenasledovali zábery na Loanu v šortkách alebo krátkej sukni, s obnaženým chrbtom, v plavkách, o jej plachom úsmeve ani nehovoriac. Rodina sa jednohlasne zhodla na vylúčení podľa nich príliš snobskej Laury a Jeana-Édouarda, ktorý sa v ich očiach správal ľahkovážne a hlúpo ako nejaké rozmazané decko.

O čosi neskôr, keď už televízni diváci určili dvoch víťazov a všetci sa chystali presunúť na neznáme miesto, kde sa mala konať oslava, z lokality Plaine Saint-Denis vyrazila suita čiernych áut a za nimi motokáry s kamerami. Ich technické vybavenie bolo hodné Tour de France. Na križovatkách novinári ňaťahovali cez otvorené okná mikrofóny, aby od víťazov vymámili prvé dojmy.

„Pripomína mi to voľby, keď sa Chirac stal prezidentom!“ podotkol moderátor, ktorého vyčerpanie sa už nedarilo zakryť ani mejkapom.

V bočných uliciach pri Place de l'Étoile sa tvorili zápchy. Na Avenue de la Grande-Armée sa zbíhal zo všetkých prilahlých ulíc dav, ľudia vystupovali z vozidiel, aby sa dostali čo najbližšie. Pri vchode do nočného klubu čakali na obyvateľov vily stovky zvedavcov.

„Všetci nás milujú, to je super!“ vyjadril sa Christophe z finálovej dvojice pred vyslanou televíznou reportérkou.

Z auta napokon v háčkovanom topebledoružovej farby a vo vyšúchaných rifliach vystúpila Loana. Niesla sa v sandáloch s plnými podpätkami, predvádzala svoje úchvatné telo a rozhliadala sa pritom okolo seba. V jej očiach niektorí spozorovali akúsi záдумčivosť. Alebo bezradnosť. Alebo tragické znamenie osudu.

Mélanie Clauxová mala v tom čase sedemnást' rokov a práve na gymnáziu Lycée Saint François d'Assise v La Roche-sur-Yon ukončila prvý ročník štúdia so zameraním na literatúru. Keďže mala skôr introvertnú povahu, nemala veľa priateľov. Hoci nikdy naozaj nerátala s tým, že by v budúcnosti mohla pokračovať v akejkoľvek forme štúdia, bola usilovnou žiačkou a dosahovala uspokojivé výsledky. Viac než čokoľvek iné milovala televíziu. Len keď sa posadila pred obrazovku, dokázala utlmiť pocit prázdnoty, ktorý sa jej zmocňoval, hoci ho nevedela ani opísať, možno akýsi nepokoj alebo obava, že jej život uniká, neurčitý pocit, ktorý ju však občas rozožieral a postupne v jej bruchu hĺbil bezodnú úzku studňu.

V niekoľko sto kilometrov vzdialenom Bagneux na parížskom predmestí potajomky a osamote pozerala *Vyvolených* aj Clara Rousselová. V tom čase chodila do druhého ročníka na gymnáziu. Vďaka istým danostiam a priemernej úrovni školy, ktorú navštevovala, sa jej darilo dostávať pomerne dobré známky, hoci doma sa vôbec neučila. Viac ju zaujímali chlapci, najmä nakrátko ostrihaní blondiaci – a tých nebolo veľa, no aj konkurencia bola menšia, pretože všetky baby jednoznačne leteli na záhadných chlapcov s tmavými vlasmi. Všetci si ju radi doberali pre jej slovník a vyumelkované vety, čo nebol spôsob vyjadrovania primeraný jej veku, no zjavne ním triumfovala v oblasti zvädzania. Jej rodičia, učiteľský manželský pár, sa mimoriadne angažovali na miestnej úrovni spoločenského aj verejného života, patrili medzi zakladajúcich členov spolku *Usmejte sa, ste v zábere* (združovalo tých, ktorí nechceli byť pohltení represívnou technokratickou spoločnosťou; boli okrem iného veľmi aktívni v boji proti akejkoľvek forme bezpečnostných kamerových systémov). Tento spolok vyzval aj televíznych divákov, aby program bojkotovali a aby pár týždňov pred vysielaním vysypali svoje odpadkové koše pred sídlom televíznej stanice M6. Ten deň sa nezaobišiel bez hádzania vajec, jogurtov, rajčín a kopy odpadkov. Clarini rodičia sa, pravdaže, na tejto akcii zúčastnili a neskôr sa pridali aj k ďalšej rozsiahlej operácii, ktorú zorganizovala Zaléa TV (alternatívna stanica, ktorá začiatkom milénia predstavovala nevídaný pokus o slobodnú televíziu). Prinajmenšom dvesto päťdesiatim aktivistom sa podarilo priblížiť k vile v snahe oslobodiť účastníkov. Dokonca sa dostali aj cez prvý bezpečnostný múr. Clarin otec Philippe sa dokonca objavil v krátkej reportáži vysielanej v televíznych novinách na France 2.

„Červený kríž môže vstúpiť aj do zajateckých táborov, preto žiadame rovnaké práva! Sú podvyživení, vyčerpaní, neprestajne vystavení žiare reflektorov, celý čas plačú, oslobodte tých rukojemníkov!“ vyhlásil do mikrofónu pred jednou reportérkou.

„Vypusťte kurník na slobodu!“ opakovali všetci zborovo, keďže sa im nepodarilo prelomiť val príslušníkov poriadkovej služby a dostať sa ďalej.

Clariným rodičom, ktorí sa večer v čase vysielania finále zúčastnili na schôdzi spolku venovanej téme „V akej spoločnosti si želáme žiť?“, by sa určite nepáčilo, že ich sotva pätnásťročná dcéra využila ich neprítomnosť a vyvažuje sa pred telkou pri sledovaní diabolského programu, takého príznačného pre svet, kde sa všetko stalo tovarom a riadilo sa kultom ega.

V ten večer jedenásť miliónov televíznych divákov sledovalo finále *Vyvolených*. Ešte nikdy predtým televízna relácia nevyvolala také emócie. V tlači sa najprv zoširoka diskutovalo o prebratí tohto formátu do Francúzska, potom, od prvých zmienok o zaradení do vysielania až po nárast popularity, sa novinári pridali k ošiaľu a venovali *Vyvoleným* titulné strany, bulvárne rubriky a rôzne polemické články.

Za niekoľko týždňov sociológovia, antropológovia, psychológovia, psychiatri, psychoanalytici, žurnalisti, autori úvodníkov, spisovatelia, esejisti doslova rozpitvali túto reláciu a jej úspech.

„Budeme tu mať obdobie pred a po,“ dozvedali sa čitatelia tu i tam.

Chceli sa dostať na televízne obrazovky a získať slávu. Teraz už slávni boli, pretože boli v televízii. Navždy budú prví. Priekopníci.

O dvadsať rokov neskôr budú kultové momenty prvej série – slávna scéna medzi Loanou a Jeanom-Édouardom známa ako „bazénová“, príchod vyvolených do vily a celý záznam finále – voľne dostupné na YouTube. Pod jedným z týchto videí sa vyníma ako nejaké orákulum prvý komentár: „A tak sme otvorili brány do pekla.“

Možno sa to všetko naozaj spustilo v priebehu tých pár týždňov. Obrazovka sa stala priepustnou. Zrazu tu bola možnosť prejsť z pozície toho, kto sa pozerá, do pozície, v ktorej sa pozerajú naňho. Bola tu túžba byť na očiach, byť slávny, obdivovaný. A presvedčenie, že to môže dosiahnuť každý, ktokoľvek. A netreba ani nič vyrábať, vytvoriť, vymyslieť, nejako si zaslúžiť tých svojich „pätnásť minút slávy“. Stačilo sa ukazovať a byť v zábere kamery alebo pred objektívom fotoaparátu.

A tento jav nabral na obrátkach s príchodom nových technológií. Všetci už začali existovať vďaka exponenciálnemu rastu vlastných stôp v podobe fotografií alebo komentárov, stôp, o ktorých sa veľmi rýchlo zistilo, že sú nezmazateľné. Internet a sociálne siete sa stali dostupnými pre každého, takže čoskoro nahradili televíziu a možnosti sa znásobili. Ako sa ukazovať vonku, vnútri, zo všetkých strán. Ako žiť a byť na očiach alebo žiť v zastúpení. Telerealita a jej alternatívne svedectvá sa pomaly rozšírili do mnohých oblastí a nadhlo budú udávať svoje pravidlá, slovník aj spôsob vyjadrovania.

Áno, práve vtedy sa to všetko začalo.

Keď Mélanie oslovila jej mama, zvyčajne šlo o záporné vety v druhej osobe, takže nikdy nevyjadrila svoje pocity priamo. *Nikdy nič nerobíš, nikdy sa nezmeníš, nehovoriš mi o tom, nevyložíš ani umývačku riadu, hádam len nepôjdeš von takto.* Druhá osoba a zápor boli neoddeliteľné. Mélanie zmaturovala na prvýkrát, hoci nie s významením, a keď sa prihlásila na štúdium angličtiny na vysokej škole, matka jej povedala: „Nemysli si, že budeš študovať desať rokov a my ti to budeme platiť!“ Štúdium a kariéra boli len pre chlapcov (pani Clauxová, na svoje veľké sklamanie, nemala syna), zatiaľ čo dievčatá sa mali snažiť najmä o to, aby si našli dobrého manžela. Ona sama obetovala svoj život výchove detí a nikdy nepochopila, prečo chce Mélanie odísť z rodného kraja, vnímala to dokonca ako istý druh snobizmu. „Netreba vysoko rúbať,“ dodala a výnimočne sa vyhla zaužívanej druhej osobe. Aj napriek tomuto upozorneniu si po dovŕšení osemnástich rokov Mélanie v lete zbalila kufor a odsťahovala sa do Paríža. Najprv bývala v siedmom obvode v izbičke s toaletou a umývadlom na spoločnej chodbe, a to výmenou za stráženie detí štyrikrát do týždňa, potom si prenajala maličkú garsónku v pätnástom obvode (našla si prácu v cestovnej kancelárii a otec jej posielal dvesto eur mesačne).

Ani sa nenazdala a namiesto štúdia na univerzite začala pracovať na plný úväzok. Nevedela by to poriadne vysvetliť, len sa jej zdalo, že všetko je vopred dané, úspechy aj nezdary, a ona nedostala nijaké znamenie, ktoré by ju povzbudilo v štúdiu a chcela by v ňom pokračovať: výsledky mala síce dobré, ale mnohí jej spolužiaci už po anglicky hovorili bez prízvuku a aj ich písomný prejav bol bezchybný. Najmä keď sa pokúšala premietnuť sama seba z *present continuous* do budúcnosti, nevidela nič. Vôbec nič. A keď jej riaditeľka cestovnej kancelárie ponúkla uvoľnené miesto asistentky, ktoré zahŕňalo styk s verejnosťou a administratívne práce, povedala áno. Dni rýchlo ubiehali a ona sa cítila na správnom mieste. Večer sa vracala do bytíku na ulici Violet, ktorý si už platila sama, pripravila si jedlo na podnos a v televízii nepremeškala jediné reality šou. K jej najobľúbenejším patrila *Ostrov pokúšenia*, hoci na jej vkus bol jeho obsah dosť nemravný, a *Čakanie na lásku*, to už malo o čosi romantickejšie ladenie. Cez víkendy chodila s kamarátkou Jess (poznali sa ešte z druhého stupňa základnej školy, tiež sa presťahovala do Paríža) na pivo alebo do nočného klubu na pomarančovú vodku.

S nárastom konkurencie v online priestore sa dostala do ťažkostí aj cestovná kancelária, vďaka ktorej sa Mélanie zaradila do pracovného života. Istý čas dokonca hrozilo, že ju zrušia a ona príde o prácu.

Keď raz večer surfovala po stránkach, na ktorých vyhľadávali súťažiacich do televíznych reality šou (pravdupovediac, už viackrát reagovala na podobné ponuky, no doteraz ju nikdy z produkcie neoslovili), narazila na nový oznam. Stačilo mať dvadsať až tridsať rokov, byť bez záväzkov a poslať dve civilné fotografie – jeden portrét

a jeden záber na celú postavu, najlepšie v priliehavom úbore alebo v plavkách. No veď čo, pomyslela si, pár dní nádeje, pár dní, keď si bude živiť svoj sen, keď neprší, nech aspoň kvapká. O týždeň sa jej ozvali. Mladý hlas, chvíľu netušila, či mužský, alebo ženský, jej položil zo dvadsať otázok, pýtal sa, čo má rada, ako vyzerá, prečo sa prihlásila. Klamala v dvoch-troch drobnostiach a pôsobila drzejšie než v skutočnosti. Musela byť originálna, ak nechcela prepásť príležitosť, že ju vyberú. Pozvali ju na pohovor, ktorý sa mal konať o týždeň.

V deň schôdzky jej trvalo vyše hodiny, kým si vybrala oblečenie. Uvedomovala si, že musí ukázať nejaký čitateľný a nápadný štýl, ktorý by okamžite vyzdvihol základnú črtu jej osobnosti. Problémom bolo, že sa každý deň obliekala rovnako – džínsy, pulóver, košeľa –, a keď sa nad tým zamyslela, nebola si istá, či vôbec má nejakú osobnosť, ktorú by mohla predviesť.

Mélanie Clauxová o sebe snívala ako o žiarivej a neprehliadnuteľnej žene; stále však bola rezervovaná, nenápadná dievčina, ktorá sama seba neznášala.

Napokon si obliekla svoje najpriliehavejšie nohavice (musela si ľahnúť na zem, aby si ich natiahla cez boky, hoci boli z látky s prímiesou lycry) a reklamné tričko spoločnosti Nestlé – jej otca tam práve povýšili do funkcie vyššieho riadiaceho pracovníka –, ktorého spodnú časť s firemným logom si pod prsami odstrihla. Obula si tenisky a potom sa obzerala v zrkadle. Možno tými nožnicami zastrihla privysoko, lebo jej vytŕčal poriadny kus podprsienky, no na druhej strane to nepopierateľne dotváralo akýsi štýl. Stretnutie mala dohodnuté na šiestu hodinu podvečer. Pre istotu si vzala aj pol dňa dovolenky, len aby náhodou nemeškala.

Do priestorov produkčnej spoločnosti prišla s päťmi-nútovým predstihom. Nechty nalakované na bledoružovo a jemný mejkap – len zľahka nanesená líčenka a trocha maskary – jej dodávali mladučký výzor. Ocitla sa v ob-rovskej miestnosti, uprostred ktorej bol statív s kamerou a stolček na sedenie. Spleťou chodieb ju tam doviedol mla-dík, ktorý nepovedal ani slovo, len ju v nej zavrel. Mélanie čakala. Prešlo niekoľko minút, potom štvrťhodina, pol-hodina. Keďže bola presvedčená, že kamera beží, snažila sa neprejavíť ani náznak nedočkavosti či rozmrzenosti. Trpezlivosť bola určite jednou z vlastností, podľa ktorých posudzovali vhodných kandidátov na zaradenie do reality šou, takže sa rozhodla aj naďalej odovzdať čakať v pre-svedčení, že ide o akýsi test.

Po hodine sa v miestnosti objavila rozzúrená žena.

„To ste nemohli povedať, že ste už tu? Ak mi to nikto nepovie, nemám to ako vedieť!“

„Ja... Mrzí ma to. Myslela som si, že to... viete...“

V strese Mélanie zvyčajne zovrela hrdlo, takže ledva zo seba vydala hláska.

Žena sa upokojila.

„Musíte okolo seba narobiť viac rozruchu, ak chcete, aby vás bolo počuť. Koľko máte rokov?“

„Dvadsaťšesť,“ odpovedala len o čosi hlasnejšie.

Žena ju požiadala, aby sa pred kameru postavila spre-du. Potom z profilu, zozadu a potom znova z profilu. Po-tom jej povedala, nech sa prejde. Nech sa zasmee a učeše. Položila jej sériu otázok – koľko váži, aké má prednosti, čo sa jej páči na svojom vzhľade, čo naopak neznáša, čo jej najčastejšie vyčítajú, či má komplexy, akého muža po-kladá za ideálneho, či je ochotná pre lásku zmeniť *look*,